

חוברת תרגול בהבנת הנקרא למסלול 12 שנ"ל

תשפ"ד

עברית לדוברי ערבית

מעובד על פי מבחנים במרשתת

לשימוש פנימי בלבד!

חוברת מס' 1

בהצלחה רבה!

אשפה יבשה ואשפה רטובה / מאת צפריר רינת

תוכנית מהפכנית בישראל: בתוך כעשור ייעלמו פחי האשפה המוכרים, ובמקומם יוצבו מתקנים להפרדה ולמחזור פסולת

1.המשרד לאיכות הסביבה מתכוון לחולל שינויים מרחיקי לכת בטיפול במיליוני טונות של פסולת למיחזור, שנוצרים מדי שנה בישראל. היעד שהציב המשרד הוא מהפכני – להגיע תוך עשר שנים למצב שבו כמחצית האוכלוסיה ממיינת בבית את הפסולת. המיון וההפרדה של אשפה למרכיבים יבשים ולמרכיבים רטובים מקל על התהליך של המיחזור. כיום המצב עגום: ממיינים רק קצת יותר מעשירית האשפה הביתית.

2.עמותה בשם "ארץ כרמל" מנהלת כמה פרויקטים קטנים להפרדת פסולת והעברתה למיחזור. ניסיון העבודה שלה עם 40 קהילות הראה שהציבור בארץ בפשל כבר למיון הפסולת. בזכרון יעקב, למשל, נרשם שיתוף פעולה מלא של התושבים. מסתבר שכל מה שצריך הוא להדריך את התושבים איך להפריד ולמיון. כמו כן צריך לתת להם שירות נוח לאיסוף האשפה.

3.חלק ניכר מהאחריות לביצוע המיון וההפרדה של הפסולת ייפול על כתפי הרשויות המקומיות ועל הציבור. כל רשות תחליט כיצד למקם פחים ומתקנים אחרים הנחוצים לטיפול בפסולת. כפי הנראה לכל תושב יהיו שלושה פחים: אחד לפסולת רטובה, אחד ליבשה ועוד פח לפסולת שלא ניתן להעביר למיחזור - מגבונים ותחבושות, למשל.

4.את הפסולת המופרדת יוכל כל תושב לקחת לפחים נפרדים שתציב העירייה ברחוב. אפשרות אחרת היא להשליך פסולת ממוינת במכלי איסוף במרכז מיחזור שכונתי. אתר כזה קיים כבר בכמה יישובים.

5.ההערכה היא שבעתיד ייעלמו המכלים לאיסוף נייר ובקבוקי פלסטיק שמצויים כיום. יעבירו את כל הפסולת היבשה – נייר או פלסטיק למכל אחד. יהיה מכל נפרד לפסולת רטובה.

6.כדי לממש את הפרדת הפסולת ומיחזור תיקבל כל רשות מקומית סיוע מהמשרד לאיכות הסביבה. בעזרת סיוע זה היא תוכל להקים מערך שלם לאיסוף פסולת

מופרדת : מפחים מיוחדים עד רכישת משאיות. בה בעת יתחיל המשרד לעזור בהקמת מתקנים מיוחדים שיקלטו את הפסולת.

7. אבל מי שעלולים להישאר מאחור הן הרשויות החלשות מבחינה כלכלית. הן יתקשו להכין תוכניות לטיפול בפסולת ולגייס את המשאבים הנדרשים. השר לאיכות הסביבה ובכירי משרדו הבטיחו שלא יזנחו רשויות אלה : הן יקבלו סיוע מוגבר ועדיפות בהקצאת כספים.

ענה על השאלות הבאות :

1. א. מהי המטרה של המשרד לאיכות הסביבה?

ב. מה מצב המיחזור כיום?

2. א. מה עושה עמותת "ארץ כרמל"?

ב. מהי המסקנה שלה?

3. מי יצטרך לדאוג לביצוע הפרדת הפסולת?

4. ציינו 2 אפשרויות של התושבים להיפטר מפסולת מופרדת.

א.

ב.

5. ציינו 2 דרכים בהן יסייע המשרד לאיכות הסביבה לרשויות מקומיות.

א.

ב.

טקסט ב'

קרא את הטקסט וענה על השאלות שלאחריו.

הילד בן 30 מאת דיאנה בחור-ניר

הם משרתים בצבא, לומדים, עובדים, לפעמים אפילו מתחתנים, אבל מסרבים לעזוב את הבית החם של אבא ואמא. תכנית טיפולית חדשה מלמדת הורים כיצד להפסיק לשרת את ילדיהם, בלי לאבד אותם לנצח.

1. "פתי בת ארבעים, ואני עדיין תומכת בה כלכלית. היא התחתנה מאוחר והביאה מיד שני ילדים. היא עובדת, אבל החתן שלי לא. כלום לא חסר לו. פריזט. כל חודש אנחנו מעבירים להם סכום לא מבוטל, קרוב ל-5,000 שקלים. מרגע השחרור מהצבא בתי חיפשה את עצמה. קורס פה, קורס שם, עשרות אלפי שקלים שנזרקו לפח. טעיתי כשנתתי לה להרגיש שמה שהיא לא תעשה, לא ניתן לה ליפול". כך מספרת חווה, אם מתל אביב.

2. ביפן קוראים להם "פרזיטו סינגורו" (רווקים פרזיטים), ובארצות הברית מדברים על "דור הבומרנג": אנשים מבוגרים שממשיכים או חוזרים לגור בבית הוריהם בעשור השלישי והרביעי לחייהם, ואינם מצליחים, או אינם רוצים, לצאת לעצמאות. המבוגרים האלה מעדיפים את החיים הנוחים בבית אבא-אמא בתנאי פנסיון מלא: אוכל, שירותי כביסה, רכב ותמיכה כלכלית חלקית או מלאה. עתה גם ניתן לתופעה זו שם מדעי- "תסמונת התלות התובענית".

3. הפסיכולוג פרופ' חיים עומר מבחין בין תלות תובענית לבין תמיכה בריאה של הורים, שהיא תהליך שמעודד תפקוד עצמאי. דוגמה לתמיכה בריאה היא תמיכה בלימודים, שתעודד את ההשתכרות העתידית של הילד. אין זה פסול לגור אצל ההורים, השאלה היא מה אני עושה בזמן שאני גר אצלם, האם אני עושה דברים שיקדמו את תפקודי העתיד? האם אני עובד ולומד? אם התשובה לשאלות אלה היא שלילית, יש סיכוי טוב שהילד לא מתקדם למצב שבו יעמוד על רגליו, אלא נמצא בתהליך שמנציח את המצב- וזאת המלכודת.

4. יש הטוענים גם כי יציאה מאוחרת לעצמאות מתבקשת במציאות הישראלית: "עד גיל 21-22 המדינה מצפה מההורים להמשיך לתמוך בילדיהם. זה נגזר מהמשכורת שחיילים מקבלים, ומכך שכשאתה יוצא הביתה לחופשות אמא היא שצריכה לכבס לך את הבגדים ולטגן לך שניצלס. גם את מימון ההשכלה הגבוהה השאירו להורים. במצב כזה, אי אפשר אחר כך לבוא בטענה לילדים שהם נשענים על ההורים. עד שגומרים צבא ולימודים אנשים כאן כבר כמעט בני שלושים".

5. שירות החובה בצבא הוא ייחודי לישראל, אבל קיימות תופעות חברתיות התורמות להארכת גיל ההתבגרות ולתלות כלכלית של צעירים בהוריהם בכל העולם המערבי: העלייה המתמדת בגיל הנישואים, הארכת משך ההכשרה המקצועית, שיעורי האבטלה הגבוהים ומשכורות כניסה נמוכות לשוק העבודה. כל אלה מגבירים את הסיכון להתפתחות "תסמונת התלות התובענית".

6. כפי הנראה קיימים שני גורמים המשפיעים אפילו יותר. האחד הוא התבססות כלכלית של המעמד הבינוני בעולם המערבי המאפשרת תמיכה בילדים במשך שנים רבות. השפע מאפשר למשפחות לשאת על גבן צעיר שלא תורם מבחינה כלכלית, אלא להפך, דורש. הגורם השני הוא התפתחות התקשורת המודרנית המציגה עולם דמיוני הרבה יותר מושך מן המציאות, כך שצעירים עלולים לוותר על העולם האמיתי.

7. כדי להיחלץ מהמלכודת מציע פרופ' עומר תכנית, שבה באופן הדרגתי ההורים מודיעים לילד על הפסקת התמיכה. "ההורים חוששים מצד אחד מהתנגדות ומניתוק הקשר, ומצד שני הם פוחדים מהתמוטטותו של הילד ואפילו מהתאבדות. המסר שלנו להורים הוא לא להיכנע אבל גם לא לתקוף. למשל במקרים, שבהם הצעירים היו מבלים את לילותיהם ליד המחשב וישנים כל היום, עזרנו להורים לנתק את האינטרנט ואת הטלוויזיה בכבלים. ההורים לא האמינו בתחילה שיהיו מסוגלים לעשות זאת, אבל בסוף הצליחו עקב העידוד שקיבלו בקבוצת התמיכה".

8. אבל יש גם נקודת מבט שונה. פרופ' חזן מאוניברסיטת תל אביב סבור כי טעות לראות בתופעה מגיפה בעייתית. הוא אומר כי "צריך פשוט להתחיל להסתגל אליה, ואף לאמצה בזרועות פתוחות. הרי היו תקופות בימי הביניים שבהן משפחות מורחבות חיו ביחד תחת קורת גג אחת. יש בחזרה למגורים ב'חמולה' הרבה היגיון. הבעיה היא של הורים הרגילים רק לתת ולא מצפים לקבל דבר בתמורה. אבל אם הורים ישכילו לקיים יחסים של 'תן וקח' עם ילדיהם, הם לא יגיעו לתחושת המיאוס הזאת וכולם רק ירוויחו".

ענה על השאלות הבאות :

1. מהי "תסמונת התלות התובענית"?

2. מה נחשבת "תמיכה בריאה" של ההורים?

3. בפסקה 4 כתוב ש"יציאה מאוחרת לעצמאות מתבקשת במציאות הישראלית".

מדוע? הצג שתי סיבות.

(א) _____

(ב) _____

4. כיצד משפיעה התקשורת המודרנית על חיי הצעירים? (על פי פסקה 6)

5. מהם החששות העיקריים של ההורים מהפסקת התמיכה בילד לדעתו של

פרופ' עומר?

(א)

(ב)

חוזרים למרכז העיר / מאת צפריר רינת

1. בעבר ערכו אנשים את רוב הקניות שלהם במרכזי הערים. במהלך השנים נפתחו קניונים ומרכזי קניות גדולים מחוץ לערים. הם משכו אליהם תושבים רבים, והמסחר במרכז נפגע. בערים גדולות בעולם, כמו למשל לוס אנג'לס (בארצות הברית), מעוניינים היום למשוך את התושבים לחזור ולקנות במרכז. לשם כך פתחו בעיר תחבורה ציבורית נוחה של אוטובוסים ושל רכבות קלות אל המרכז.

2. נוסף לכך הקימו בלוס אנג'לס בנייני מגורים ופתחו חנויות רבות על יד תחנות רכבת. בדרך זאת נבלמה הנסיעה הארוכה של תושבים אל מחוץ לעיר, והמרכז שוב מתפתח.

3. גם בחנויות במרכזי הערים בישראל יש פחות קונים. בשנים האחרונות נאלצות החנויות להתחרות בקניונים ובמרכזי קניות רבים מחוץ לערים. המרכזים החיצוניים האלה מושכים אליהם את האוכלוסייה החזקה, בעלת הרכב הפרטי. כך נוצרת תחרות לא הוגנת, וחנויות המרכז מפסידות.

4. לאחרונה עושים ניסיונות להפוך את המגמה, כלומר: להחזיר את הפעילות הכלכלית אל מרכזי הערים. קבוצת אנשים בשם "מרחב" פועלת היום בארץ. המטרה של הקבוצה היא לבנות אזורי עירוניים הנוחים לקניות, כלומר: כל אדם יוכל להגיע אליהם יום ללא שימוש ברכב. המבנים המסחריים בתוך העיר יהיו יעילים ויתאימו לתושבי המקום ולאקלים של האזור.

5. חברי קבוצת "מרחב" מתכננים עכשיו את החידוש ואת השיקום של המרכז המסחרי הישן בקריית-שמונה. הם עושים זאת בהתנדבות. המרכז המסחרי הוותיק של העיר נמצא במצב ירוד ואינו מושך לקוחות. בקריית-שמונה יש אחוז גבוה של קשישים ללא כלי רכב. הם זקוקים למרכז קניות שיהיה נגיש להולכי רגל. לשם כך יבנו בסביבתו מדרכות רחבות ובטוחות. בצידי המדרכות ישתלו עצים, והם יתנו צל.

6. נוסף לכך תשפץ הקבוצה את החזיתות של החנויות כדי שייראו טוב יותר. חנויות יפות יוצרות אווירה נעימה ומושכות יותר אנשים להיכנס אליהן ולקנות.

7. אנשי הקבוצה מקווים שאחרי השיפוץ תגבר התנועה של הולכי הרגל אל מרכז העיר. כתוצאה מכך יהיה צורך בפחות מגרשי חנייה. כך גם יתפנו שטחים ציבוריים לשימושם של בני נוער. יתכן שעכשיו פחות אנשים יערכו את הקניות מחוץ לעיר.

ענו על השאלות הבאות:

1. בפסקה 1 כתוב: "במהלך השנים נפתחו קניונים ומרכזי קניות... מחוץ לערים".

מה היתה ההשפעה של הדבר הזה?

3. בפסקה 3 כתוב: "כך נוצרת תחרות לא הוגנת...". מדוע התחרות לא הוגנת?

4. מה עשו בלוס אנג'לס כדי להחזיר את הקונים למרכז העיר? (פסקות 1-2)

א.

ב.

5. ציינו שני דברים שקבוצת "מרחב" רוצה לבצע בקריית שמונה? (פסקות 5-6)

א.

ב.

6. למה חשוב שחנויות ייראו טוב?

7. מה יקרה לשטחי החנייה לאחר השיפוץ? (פסקה 7)
